

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP CHO VẤN ĐỀ XUẤT BẢN “SĂN MÒI” HIỆN NAY

Nguyễn Lê Uyên Minh¹, Nguyễn Minh Tâm^{2,*}

¹Tạp chí Khoa học Trường Đại học Phan Thiết, tỉnh Bình Thuận, Việt Nam

²Khoa Cơ bản, Trường Đại học Phan Thiết, tỉnh Bình Thuận, Việt Nam

Tóm tắt: Bài viết tổng hợp thông tin về xuất bản “săn mồi”, một hiện tượng phức tạp trong giới học thuật hiện nay. Xuất bản săn mồi là mô hình kinh doanh trục lợi bằng cách thu phí đăng bài từ các tác giả nhưng không đảm bảo chất lượng của các quy trình biên tập, phản biện và xuất bản. Tạp chí/ nhà xuất bản săn mồi thường mạo danh tạp chí uy tín và hứa hẹn thời gian xuất bản nhanh chóng chủ yếu nhằm thu lợi nhuận từ phí đăng bài. Vấn nạn này ngày càng gia tăng, gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến uy tín khoa học và chất lượng công bố của các nhà nghiên cứu. Bài viết này được thực hiện nhằm nhận diện các đặc điểm của xuất bản “săn mồi”, phân tích nguyên nhân thúc đẩy sự phát triển của hiện tượng này, đồng thời đề xuất giải pháp phòng tránh cho cộng đồng học thuật với các bước như sau: (1) tổng hợp và phân tích tài liệu quốc tế và trong nước về xuất bản “săn mồi”; (2) xây dựng hệ thống cách nhận diện, phòng tránh tạp chí săn mồi; và (3) thu thập kinh nghiệm thực tiễn từ các diễn đàn học thuật uy tín. Kết quả cho thấy các dấu hiệu nhận diện tạp chí săn mồi gồm: tên gọi dễ gây nhầm lẫn, quy trình bình duyệt không minh bạch, thông tin liên hệ/trụ sở không rõ ràng, ban biên tập giả mạo, email mời chào không chuyên nghiệp. Ngoài ra, do nhận thức của một bộ phận nhà nghiên cứu còn hạn chế, các giải pháp phòng tránh hiện nay chưa đủ mạnh nên việc nâng cao nhận thức, xây dựng công cụ nhận diện và kiểm soát chất lượng công bố là cần thiết để bảo vệ uy tín khoa học.

Từ khóa: đạo đức học thuật, truy cập mở, xuất bản săn mồi

1. GIỚI THIỆU

Sự phát triển mạnh mẽ của internet trong việc lưu trữ và truy cập thông tin cũng đã kéo theo sự bùng nổ của mô hình xuất bản truy cập mở (*Open Access - OA*) trong hoạt động xuất bản khoa học. Trước kia, hình thức xuất bản truyền thống yêu cầu người đọc, bao gồm cả tổ chức và cá nhân, phải trả phí mới có thể tiếp cận được các bài báo được đăng tải trong các tạp chí. Ngược lại, hình thức xuất bản truy cập mở đòi hỏi những nhà nghiên cứu phải trả một khoản phí, gọi là phí xử lý bài viết (*Article Processing Charge - APC*) để có thể công bố công trình nghiên cứu của mình trên các tạp chí áp dụng mô hình này. Ưu điểm lớn nhất của hình thức xuất bản truy cập mở là giúp mọi người, đặc biệt là những người làm nghiên cứu, dễ dàng tiếp cận thông tin

vì có thể truy cập miễn phí vào các bài báo đăng tải những kết quả nghiên cứu mà chỉ cần có kết nối internet. Điều này làm cho các kết quả nghiên cứu được lan truyền nhanh chóng và bình đẳng, cho phép các tổ chức và khu vực địa lý khác nhau, đặc biệt là những nơi có nguồn tài chính hạn chế, có cơ hội tham gia và đóng góp vào dự án nghiên cứu lớn trên toàn cầu. Tuy nhiên, bên cạnh những lợi ích đó, hình thức xuất bản truy cập mở đã bị nhiều nhà xuất bản hay tạp chí lợi dụng để trục lợi mà không quan tâm đến chất lượng và đạo đức khoa học. Chúng được gọi là nhà xuất bản/tạp chí săn mồi (*predatory publishing*). Vấn nạn “xuất bản săn mồi” đã trở thành một thách thức lớn trong hệ sinh thái học thuật toàn cầu, đặc biệt trong bối cảnh áp lực về công bố khoa học đang đè nặng lên vai

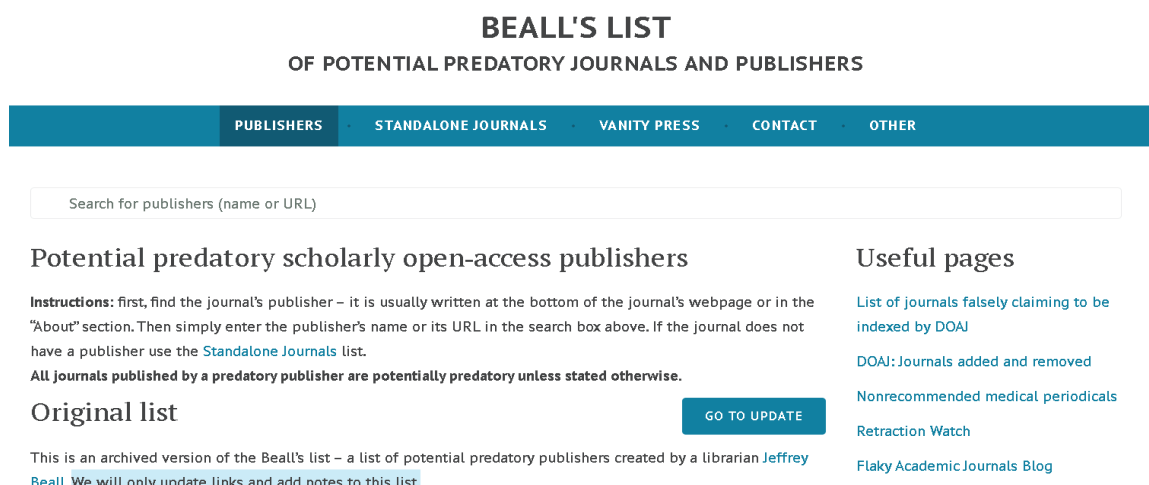
người làm nghiên cứu như hiện nay. Các nhà xuất bản/tạp chí sẵn mỗi ngày chào mời những người làm nghiên cứu với mục đích khai thác bài báo từ các tác giả cần công bố kết quả của họ để đáp ứng các yêu cầu về thăng tiến hoặc xin tài trợ. Sự gia tăng về số lượng và sự tinh vi của các nhà xuất bản/tạp chí sẵn mỗi ngày càng làm xói mòn niềm tin của cộng đồng vào hệ thống OA, gây ra những lãng phí to lớn về thời gian và tài nguyên, đồng thời ảnh hưởng nghiêm trọng đến uy tín học thuật của chính bản thân tác giả lỡ công bố công trình của mình trên các tạp chí sẵn mỗi ngày. Ngoài ra, các tạp chí khoa học đang áp dụng mô hình truy cập mở vàng (*Gold Open Access*) – thu phí của tác giả gửi đăng và cung cấp quyền truy cập hoàn toàn miễn phí đối với các nghiên cứu đã xuất bản – cũng chịu nhiều thiệt hại và khiến cho cộng đồng khoa học ngày càng mất lòng tin vào hệ thống truy cập mở chính thống vì bị nhầm lẫn với hình thức xuất bản sẵn mỗi (Oviedo-García, 2021).

Đã có nhiều nỗ lực từ cộng đồng khoa học nhằm loại bỏ hình thức xuất bản sẵn mỗi. Tuy nhiên, Panda (2020) ví hiện tượng này như hình ảnh của Hydra, con quái vật nhiều đầu trong thần thoại Hy

Lạp, cho thấy tính chất phức tạp và khả năng biến hóa của loại hình xuất bản này, khi các hình thức bị phát hiện và ngăn chặn thì lại xuất hiện những biến thể mới, xảo quyệt hơn về cách thức hoạt động. Do đó, việc tăng cường nhận thức về hoạt động, cách nhận biết cũng như những giải pháp để giảm thiểu tác hại của việc xuất bản sẵn mỗi trong hoạt động công bố khoa học trở nên vô cùng cấp bách.

1.1 Bối cảnh nảy sinh xuất bản sẵn mỗi

Thuật ngữ “xuất bản sẵn mỗi” được thủ thư Jeffrey Beall đưa ra vào năm 2010 để mô tả một nhà xuất bản hay một tạp chí là đơn vị hoạt động dưới vỏ bọc học thuật nhưng thực chất vận hành như một mô hình kinh doanh trục lợi, thường sử dụng các chiêu thức như gửi thư mời dồn dập, cam kết xét duyệt siêu tốc, thu phí công bố không minh bạch và gây áp lực tài chính lên tác giả, từ đó làm suy giảm tiêu chuẩn xuất bản và phá hoại lòng tin vào hệ sinh thái học thuật. (Linacre & Syed, 2020). Tuy nhiên, từ năm 2017, danh sách gốc của Beall đã ngừng cập nhật. Trang web <https://beallslist.net> hiện nay chỉ mang tính kế thừa không chính thức và không còn do chính Beall vận hành (Hình 1).

Hình 1. Thông báo trên trang web Beallslist không phải do chính Beall cập nhật

Thuật ngữ “săn mồi” mang yếu tố tượng hình, phản ánh sự xảo quyết của loài ăn thịt trong tự nhiên: nhắm vào con mồi yếu, tấn công bất ngờ và kết liễu không thương tiếc. Thuật ngữ “săn mồi” được dùng để ám chỉ mô hình tạp chí truy cập mở “trả tiền để xuất bản” và các trường hợp gian lận nảy sinh cùng với nó. Hiện nay, thuật ngữ này đã được sử dụng phổ biến trong cộng đồng học thuật, nhưng vẫn còn nhiều tranh cãi (Braak và cộng sự, 2024) và có rất nhiều bài báo học thuật, tài liệu nghiên cứu cảnh báo về chúng (Castellana, 2024).

Cần lưu ý rằng tùy theo đặc thù lĩnh vực mà hình thức công bố khoa học cũng khác nhau. Ở các ngành như Vật lý, Y học và Sinh học, các nhà khoa học thường ưu tiên công bố kết quả nghiên cứu trên các tạp chí học thuật uy tín. Trong khi đó, ở những lĩnh vực như Công nghệ thông tin, Khoa học máy tính và Kỹ thuật, các công trình nghiên cứu thường được trình bày tại các hội thảo khoa học và được xuất bản dưới dạng kỷ yếu (*proceedings*). Chính sự khác biệt này đã tạo điều kiện để một mô hình khác là “hội thảo săn mồi” (*predatory conferences*), phát triển song song và cũng tinh vi không kém các tạp chí săn mồi. Tuy nhiên, phạm vi bài viết này tập trung chủ yếu vào hiện tượng các nhà xuất bản và tạp chí “săn mồi”.

Hệ thống học thuật hiện đại đặt nặng tiêu chí số lượng công bố dẫn đến xu hướng “xuất bản hay lụi tàn” (*“publish or perish”*), mô tả áp lực đặt lên các nhà khoa học trong việc xuất bản trong các tạp chí khoa học liên tục như điều kiện để có việc làm, thăng tiến và thậm chí để duy trì công việc của họ (Moosa, 2024). Áp lực này khiến cho nhiều người làm nghiên cứu trên toàn thế giới, bao gồm cả các nhà khoa học đã có nhiều thành tựu cho đến các nghiên cứu viên mới vào nghề, tìm cách công bố các kết quả nghiên cứu càng nhanh càng tốt. Có thể là vô ý do thiếu kinh nghiệm hoặc thực sự chủ ý, họ tìm đến các kênh xuất bản kém chất

lượng và sa vào cạm bẫy của các nhà xuất bản hay tạp chí săn mồi.

Trong khi đó, mô hình truy cập mở – vốn được kỳ vọng thúc đẩy chia sẻ tri thức – lại trở thành công cụ cho xuất bản săn mồi. Trong mô hình OA, các bài báo được cung cấp trực tuyến miễn phí. Thay vì người đọc phải trả phí đăng ký hoặc mua quyền truy cập và các nhà xuất bản sẽ yêu cầu phí APC đối với tác giả gửi bài để bù đắp chi phí xuất bản và vận hành tòa soạn (Burton, 2024). Mức phí mà tác giả phải trả có thể dao động từ 100 USD đến hơn 11.000 USD cho mỗi bài viết, tạo ra một ngành kinh doanh lớn trị giá gần 9 tỷ đô-la Mỹ hiện nay (OPUS, 2024).

Bắt nguồn từ lợi nhuận khổng lồ cũng như lợi dụng sự thiếu cảnh giác và mong muốn được công bố của giới khoa học, các tạp chí săn mồi thu phí đăng bài từ tác giả gửi bài đến nhưng bỏ qua quy trình phản biện kỹ lưỡng, thậm chí không kiểm tra đạo văn hoặc các hành vi vi phạm đạo đức nghiên cứu khác. Theo các nhà nghiên cứu báo cáo trực tuyến trên BMC Medicine, những nhà xuất bản được gọi là săn mồi đã thu về khoảng 75 triệu đô-la và xuất bản gần 400.000 bài báo trong năm 2014 (Bohannon, 2015). Tính đến năm 2021, ước tính 393 triệu đô-la Mỹ phí đăng bài đã “chảy vào túi” các nhà xuất bản săn mồi với hơn 787.000 bài báo (Burton, 2024). Theo Báo cáo của Cabells năm 2022, ước tính thế giới có hơn 15.500 tạp chí săn mồi (IAP, 2022). Một khảo sát toàn cầu được thực hiện bởi InterAcademy Partnership (IAP) vào năm 2022 thu thập phản hồi từ hơn 1.800 nhà nghiên cứu đến từ 112 quốc gia. Kết quả cho thấy gần 24% người tham gia thừa nhận đã từng xuất bản trong các tạp chí săn mồi hoặc tham dự hội thảo săn mồi (PLOS, 2022).

Từ đó, con số tiếp tục gia tăng cho đến nay, trong thời đại mà bất kỳ ai cũng có thể tự do mua được tên miền và tạo trang web,

việc cho ra đời một nhà xuất bản sẵn mỗi với danh mục các tạp chí là một hoạt động tương đối dễ dàng, cho phép xuất bản sẵn mỗi phát triển song song cùng với xuất bản học thuật lành mạnh. Dù hiện chưa có thống kê chi tiết mang tính quốc gia, nhưng nếu áp dụng tỷ lệ trên vào bối cảnh Việt Nam, việc các trường đại học và viện nghiên cứu trong nước từng tài trợ cho nghiên cứu được công bố tại các tạp chí nghi vấn sẵn mỗi hoặc kém chất lượng (do thiếu kinh nghiệm nhận diện) ước tính có thể lên đến hàng trăm tỷ đồng mỗi năm, đồng thời ảnh hưởng tiêu cực đến uy tín học thuật và cơ hội được tài trợ nghiên cứu. Điều này cho thấy những lỗ hổng lớn trong cơ chế kiểm duyệt và rà soát hoạt động công bố khoa học vẫn còn đang tồn tại.

1.2 Các định nghĩa về xuất bản sẵn mỗi

Xuất bản sẵn mỗi (*predatory publishing*) là hiện tượng phức tạp, được định nghĩa qua nhiều góc độ từ các nguồn học thuật và tổ chức toàn cầu. Theo một tuyên bố trên Nature của Grudniewicz và cộng sự vào năm 2019, “các tạp chí và nhà xuất bản sẵn mỗi là những thực thể ưu tiên lợi ích cá nhân hơn học thuật và có đặc điểm nhận diện là đưa thông tin sai lệch hoặc gây hiểu lầm, đi chệch khỏi các thông lệ biên tập và xuất bản chuẩn, thiếu minh bạch và/hoặc sử dụng các hoạt động tiếp thị ở at, lừa bịp”. Theo hướng dẫn của Ủy ban Đạo đức Xuất bản (COPE) thì “các đặc điểm chung của xuất bản sẵn mỗi bao gồm lừa dối và thiếu kiểm soát chất lượng và một loạt các dấu hiệu cảnh báo tồn tại khi đánh giá một tạp chí.” (COPE, 2023).

Có những hoạt động lợi dụng danh nghĩa khoa học và truy cập mở để trục lợi, thông qua việc tạo ra các tạp chí mang vẻ ngoài học thuật. Thực chất, đây là những tạp chí giả mạo, không hề có giá trị nghiên cứu thực thụ, mà chỉ là công cụ kiếm tiền. Điều đáng lo ngại là các tạp chí này ngày càng tinh vi, biến hóa khôn lường, khiến việc phân biệt thật – giả trở nên vô cùng khó khăn (Nguyễn

Văn Tuấn, n.d). Công bố trên các tạp chí này có thể khiến tác giả bị cho là gắn với nhiều hoạt động không đáng tin cậy hoặc phi đạo đức khoa học (Kozmenko, 2020).

Ngoài ra, một điểm đáng chú ý nữa là bên cạnh nhiều tác giả vô tình trở thành nạn nhân do thiếu kinh nghiệm hoặc áp lực công bố, một nhóm nhất định được gọi là “tác giả ký sinh” (“*parasite authors*”) cố ý sử dụng các tạp chí sẵn mỗi để nhanh chóng công bố công trình của mình, đặc biệt là những nội dung khoa học đáng ngờ, nhằm thúc đẩy sự nghiệp và nhận tiền thưởng, quỹ tài trợ từ nơi công tác hoặc tổ chức mà họ cộng tác nghiên cứu. Thực tế, các “lò buôn bán bài báo” (*paper mills*) cũng đóng vai trò quan trọng trong chuỗi này khi cung cấp các bài báo kém chất lượng, giả mạo dữ liệu hoặc sao chép nội dung được tạo ra một cách có hệ thống, sau đó gửi đến các tạp chí sẵn mỗi để được xuất bản nhanh mà không cần kiểm duyệt nghiêm ngặt (Joseph, 2024).

2. CÁCH NHẬN DIỆN XUẤT BẢN SẴN MỖI

Những nhà xuất bản và tạp chí sẵn mỗi luôn giả danh khoa học, chuyên xuất bản các bài báo kém chất lượng để thu lợi từ tác giả. Các hình thức xuất bản của chúng cũng rất đa dạng và khó phát hiện theo thời gian, khiến cả nhà nghiên cứu mới vào nghề lẫn những chuyên gia dày dạn kinh nghiệm vẫn có thể bị đánh lừa. Cho nên, người làm nghiên cứu cần phải nhận diện được các dấu hiệu đáng ngờ của hình thức xuất bản sẵn mỗi để tự bảo vệ các công trình nghiên cứu lẫn uy tín của mình. Theo tổng hợp từ Beall (2015), McCoy (2019), Nguyễn Văn Tuấn (n.d.) và ở giới hạn có thể áp dụng trong môi trường học thuật thực tiễn tại Trường Đại học Phan Thiết, sau đây là một số dấu hiệu để nhận biết nhà xuất bản/ tạp chí sẵn mỗi:

2.1 Tạp chí mạo danh

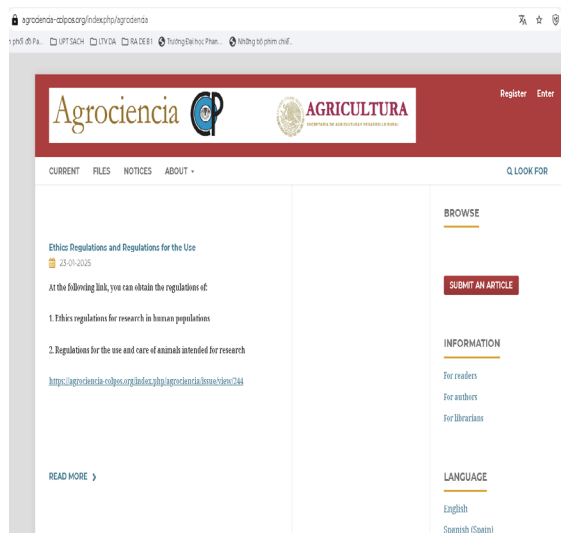
Trong tên của các tạp chí sẵn mỗi thường bắt đầu bằng những từ như ‘*International*’,

‘Global’, ‘World’, ‘Universal’, ‘Innovative’, ‘Advanced’, ‘Modern’, ‘Frontiers in...’ (giống tên nhưng không phải Frontiers chính thống), ‘American Journal of...’, ‘British’ hoặc ‘European Journal of...’ (dù không có trụ sở tại Mỹ hay châu Âu) v.v... (theo như danh sách của Beall). Lưu ý rằng việc một tạp chí có số xuất bản ISSN trên website vẫn chưa đủ để bảo chứng cho sự uy tín và chất lượng. Theo thống kê, hơn 40% tạp chí trong cơ sở dữ liệu Predatory Reports của Cabells có chỉ số xuất bản ISSN và các chỉ

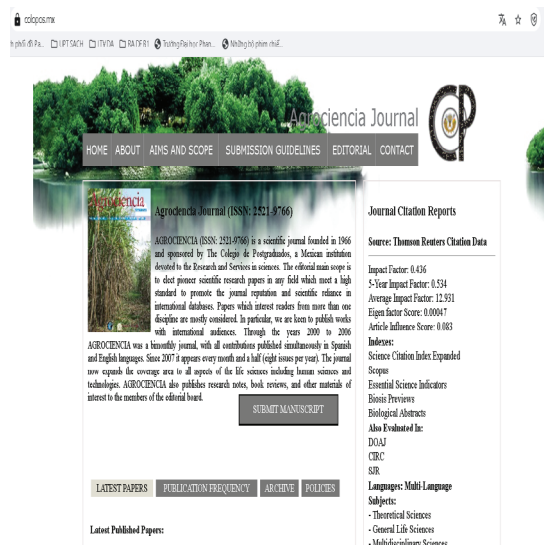
số ISSN này có thể bị sao chép từ tạp chí chính thống hoặc được tạo ra một cách đơn giản (Linacre, 2020).

Tạp chí mạo danh một tạp chí uy tín khác bằng cách đặt tên tương tự và cả tên miền trong đường link dẫn đến tạp chí cũng khá giống nhau nên rất dễ gây nhầm lẫn (ví dụ như Hình 2). Trong trang web của tạp chí mạo danh cũng cung cấp các thông tin quảng cáo sai sự thật như giả mạo chỉ số ảnh hưởng (Impact Factor - IF) trong khi chưa hề được các cơ sở dữ liệu ISI/Scopus công nhận.

Tạp chí uy tín bị mạo danh

Tạp chí mạo danh

Hình 2. Một ví dụ so sánh giữa trang web của một tạp chí uy tín bị mạo danh và tạp chí mạo danh

(Ảnh chụp màn hình các trang web truy cập ngày 28/04/2025)

Cảnh báo về việc giả mạo được tạp chí chính thống đăng tải ngay trên trang web của họ (Hình 3).

LEGAL NOTICE

Disclaimer: Agrociencia is a scientific journal published in Mexico, five decades old and endorsed by the Colegio de Postgraduados (College of Postgraduates). The journal's name consists of a single word: Agrociencia. Due to the use of the word "journal" in searches with Google and other search engines, mass emails have been sent adding a literal to the official CP website (www.colpos.mx) for dubious purposes. Therefore, we inform the scientific community and all interested parties that the website you are currently viewing is the only legitimate and secure Agrociencia site for submitting contributions. No other procedure is carried out through this site than the submission of manuscripts. No charges are made through this interface. Official communication with the editorial team is carried out only by email to the addresses provided on this site.

Celebrate Our 12th Anniversary with a Discount on JSELL APC

EDITOR JSELL editor.jell@anjournals.org
Dear Sir/Madam,

Chào quý Thầy/Cô,

Dear Sir/Madam,

We believe you are doing well.

On behalf of the editorial team, we would like to extend our sincere thanks to you for your support and contribution to the journal. Our editorial team has decided to provide a discount on publication fee in order to support you in publishing the research in our journal.

In recognition of our 12th Anniversary, we would like to offer a special discount of 50% on the Article Processing Charges (APC) for all submissions reserved for this issue. Please use the code JSELL150 when submitting your article to take advantage of this offer.

Submit your manuscript now and take advantage of the opportunity to share your research with a global audience. Please visit our website at JSELL to learn more about the submission guidelines and the scope of the journal.

Please send your manuscripts to: editor@jell.com

Looking forward to hearing from you soon. Have a great day!

Best Regards,
Uma Mahesh T
Editorial Manager
AJRC Publications

Hình 3. Cảnh báo về việc giả mạo được tạp chí chính thống cảnh báo

(Ảnh chụp màn hình trang web Agrociencia chính thống ngày 28/04/2025)

Hình 4. Tạp chí sẵn mời gửi email chào mời viết bài và giảm giá phí đăng bài

(Ảnh chụp màn hình email ngày 10/06/2024)

2.2 Không đảm bảo quy trình bình duyệt và chất lượng

Các tạp chí sẵn mời thường đưa ra lời hứa hẹn công bố nhanh trong vài ngày hoặc vài tuần trong khi quy trình này thường trung bình phải mất khoảng từ 10 đến 20 tuần từ lúc tác giả gửi bản thảo đến khi xuất bản của một số tạp chí tiêu chuẩn (Nguyễn, M.T. & Nguyễn, L. U. M., 2024). Các bài viết được đăng trên các tạp chí sẵn mời thường không trải qua bất kỳ quy trình kiểm tra đạo văn, phản biện hay biên tập nội dung nào. Nhiều trường hợp, bản thảo được gửi đến sao thì đăng vậy hoặc chỉnh sửa rất ít, dẫn đến việc các lỗi sai về ngữ pháp, chính tả và thậm chí là sai sót nghiêm trọng về nội dung học thuật vẫn được giữ nguyên trong phiên bản công bố chính thức (Beall, 2015). Theo Grudniewicz và cộng sự (2019), tạp chí sẵn mời còn sở hữu các đặc điểm như cách trình bày cầu thả, dùng lối diễn đạt lung củng,

văn phong nghèo nàn và lạm dụng công nghệ AI tạo ra những từ ngữ sai lệch.

2.3 Email mời chào và thông tin trên website không rõ ràng

Các nhà xuất bản này thường sử dụng chiến thuật tiếp thị mạnh mẽ, gửi email mời chào (Spam) hàng loạt đến các học giả và bằng địa chỉ email có đuôi @gmail.com, @hotmail.com và @yahoo.com để tương tác với tác giả chứ không gắn với một tổ chức học thuật uy tín nào cả. Một ví dụ cụ thể về tạp chí sẵn mời sử dụng địa chỉ email không chuyên nghiệp là email từ địa chỉ sakaijuro45@gmail.com. Địa chỉ này đã được liên kết với nhiều tạp chí khoa học đáng ngờ như *Bulletin of National Institute of Health Sciences*, *Azerbaijan Medical Journal*, *General Medicine*, và *Zhonghua yi shi za zhi*. Đáng chú ý, một trong những tạp chí này là phiên bản giả mạo của các tạp chí chính thống, được thiết lập mà không cung

cấp quy trình phản biện nghiêm túc cũng không đăng tải công khai trên trang web của tạp chí (Keller, 2024). Thậm chí một số thư lọt được vào hộp thư đến nhưng nội dung không sâu sát, chẳng hạn lời mời có thể đề cập đến một bài báo đã xuất bản của người được gửi email nhưng lại mời viết bài cho một lĩnh vực hoàn toàn không liên quan đến chuyên môn của người đó (Anderson, 2020). Ngoài ra, họ còn có chương trình giảm giá và thường bắt buộc phải nộp phí đăng bài trước (Hình 4).

Các đường dẫn trên website (ví dụ: đến các mục Các bài báo, Ấn phẩm và Ban Biên tập) có thể dẫn đến trang chi tiết bị lỗi hoặc chỉ đưa người dùng trở lại đầu trang hiện tại. Chú trọng đề cập đến việc thu phí APC nhưng không cung cấp thêm thông tin minh

bạch trên trang web mà sẽ gửi email để yêu cầu sau (Bisaccio, 2019).

2.4 Địa chỉ trụ sở không đáng tin cậy

Một dấu hiệu nhận biết khác nữa là trang web của các nhà xuất bản/tạp chí sẵn mồi thiếu hoặc cung cấp sai lệch thông tin vị trí của trụ sở tòa soạn. Địa chỉ thường ở các nước Ấn Độ, Ả Rập, Iran, Iraq, Châu Phi, hoặc ở các nước Châu Âu, Mỹ nhưng lại chuyên đăng bài ở từ các nước đang phát triển. Nếu tìm trên công cụ Google Maps, những địa chỉ này chỉ dẫn đến nơi không giống văn phòng của một tạp chí hay nhà xuất bản (Hình 5), thậm chí có cả địa chỉ không tồn tại, hoặc có thể là nơi đăng ký của hàng nghìn doanh nghiệp khác (Linacre & Syed, 2020).

Hình 5. Hình ảnh từ Google Maps của một địa chỉ tạp chí

(Ảnh chụp màn hình ngày 10/04/2025)

2.5 Ban biên tập đáng ngờ

Nhiều tạp chí sẵn mồi cố tình không công khai hoặc giả mạo thành phần biên tập bằng cách sử dụng tên của các học giả nổi tiếng nhằm tạo cảm giác quen thuộc và đánh lừa người gửi bài. Đáng lo ngại hơn, để tăng “độ tin cậy ảo”, chúng có thể tự ý đưa tên các nhà khoa học uy tín vào mục thông tin

ban biên tập dù không được sự đồng ý của họ (Laine và cộng sự, 2025).

Ví dụ, trong trang web của tạp chí *British Journal of Multidisciplinary and Advanced Studies* (Hình 6), hồ sơ về tổng biên tập và thành viên ban biên tập không đáng tin cậy và nhiều trường hợp tên giả hoặc mạo danh người khác, cụ thể như sau:

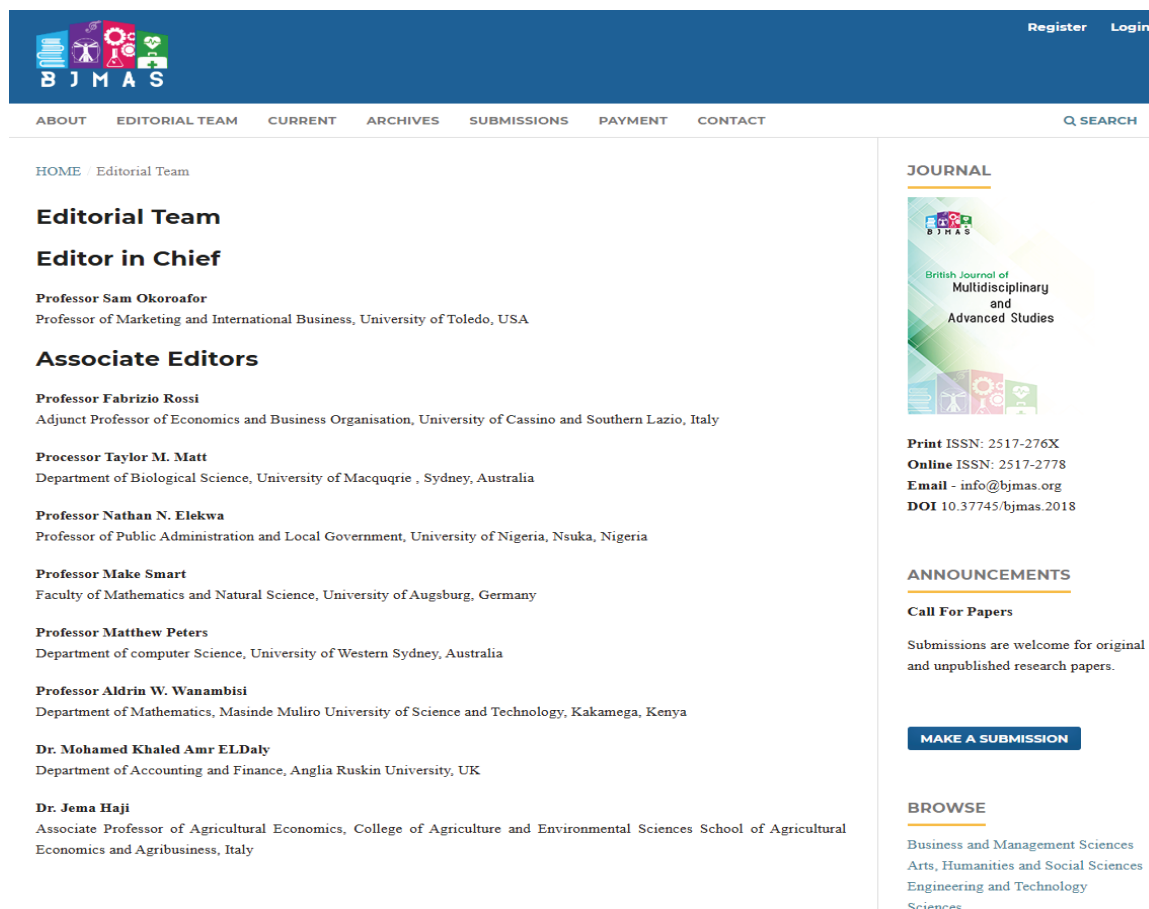
- Tổng biên tập có tên là *Sam Okoroafor*, đây là tên giả để mạo danh người có tên thật là Sam Okoroafo;

- Không có ai tên là *Taylor M. Matt* và làm ở Đại học *Macquarie* (Úc); trường hợp này là giả mạo tên người và tên trường (tên trường đúng là Đại học *Macquarie*);

- Không có ai là giáo sư *Matthew Peters* làm ở Đại học *Western Sydney* (Úc);

- Không có ai là giáo sư *Nathan N. Elekwa* ở Trường Đại học *Nigeria Nsuka* (Nigeria);

- Không có ai là giáo sư *Make Smart* ở Đại học *Augsburg* (Đức); trong Đại học này cũng không có khoa “*Mathematics and Natural Science*” (cố tình mạo danh khoa *Mathematics, Natural Sciences, and Materials Engineering*).

BJMAS Register Login

ABOUT EDITORIAL TEAM CURRENT ARCHIVES SUBMISSIONS PAYMENT CONTACT Q SEARCH

HOME Editorial Team

Editorial Team

Editor in Chief

Professor Sam Okoroafor
Professor of Marketing and International Business, University of Toledo, USA

Associate Editors

Professor Fabrizio Rossi
Adjunct Professor of Economics and Business Organisation, University of Cassino and Southern Lazio, Italy

Processor Taylor M. Matt
Department of Biological Science, University of Macquarie, Sydney, Australia

Professor Nathan N. Elekwa
Professor of Public Administration and Local Government, University of Nigeria, Nsuka, Nigeria

Professor Make Smart
Faculty of Mathematics and Natural Science, University of Augsburg, Germany

Professor Matthew Peters
Department of computer Science, University of Western Sydney, Australia

Professor Aldrin W. Wanambisi
Department of Mathematics, Masinde Muliro University of Science and Technology, Kakamega, Kenya

Dr. Mohamed Khaled Amr ELDaly
Department of Accounting and Finance, Anglia Ruskin University, UK

Dr. Jema Haji
Associate Professor of Agricultural Economics, College of Agriculture and Environmental Sciences School of Agricultural Economics and Agribusiness, Italy

JOURNAL

British Journal of Multidisciplinary and Advanced Studies

Print ISSN: 2517-276X
Online ISSN: 2517-2778
Email - info@bjmas.org
DOI 10.37745/bjmas.2018

ANNOUNCEMENTS

Call For Papers

Submissions are welcome for original and unpublished research papers.

MAKE A SUBMISSION

BROWSE

Business and Management Sciences
Arts, Humanities and Social Sciences
Engineering and Technology
Sciences

Hình 6. Trang web của tạp chí *British Journal of Multidisciplinary and Advanced Study*
(Ảnh chụp màn hình ngày 01/05/2025)

Một số tạp chí có thể liệt kê số lượng biên tập viên cực lớn so với số lượng bài báo họ xuất bản, cho thấy không đủ công việc để các biên tập viên tác nghiệp (Anderson, 2020).

Ngoài ra, có một vài dấu hiệu không hẳn khẳng định một nhà xuất bản hay tạp chí hoàn toàn thuộc loại săn mồi hay không, tuy nhiên, người nghiên cứu vẫn nên lưu ý vì tiêu chuẩn xuất bản thấp. Nhiều tạp chí săn mồi sử dụng tên gọi mang tính liên ngành hoặc đa ngành một cách chung chung, như *International Journal of Advanced Multidisciplinary Research and Studies*, nhằm thu hút tác giả từ nhiều lĩnh vực khác nhau. Tuy nhiên, thành phần ban biên tập của các tạp chí này thường thiếu liên kết chuyên môn rõ ràng với định hướng học thuật được công bố. Một số biên tập viên không có nhiều kinh nghiệm công bố, đội ngũ thiếu đồng bộ về chuyên môn, thậm chí xuất hiện những cái tên không tồn tại, đã qua đời, hoặc bị đưa vào mà chính người được nêu tên cũng không hề hay biết.

3. TÁC HẠI CỦA VIỆC CÔNG BỐ TRÊN NHÀ XUẤT BẢN/ TẠP CHÍ SĂN MỒI

Việc công bố trên tạp chí săn mồi có thể hủy hoại sự nghiệp học thuật của bản thân nhà khoa học, gây thất thoát tài sản trí tuệ và lãng phí nguồn tài trợ, ngân sách của các tổ chức cũng như quốc gia, có thể kể ra như sau:

3.1 Thiếu kiểm soát chất lượng và độ tin cậy

Lỗi cơ bản của các tạp chí săn mồi là thiếu các tiêu chuẩn chất lượng, quy trình bình duyệt và biên tập, mặc dù họ tuyên bố cung cấp các dịch vụ này và thu phí từ tác giả. Họ có thể xuất bản bất kỳ nội dung nào, kể cả nội dung kém chất lượng, sai sót hoặc thậm chí là hoàn toàn vô nghĩa để thu lợi nhuận. Điều này đặc biệt đáng lo ngại trong

các lĩnh vực ảnh hưởng đến sức khỏe và an toàn cho con người như y học hay kỹ thuật, khi các bài báo có thể chứa lỗi phương pháp luận mang tính hệ thống. Nguy hiểm hơn là việc các tạp chí này đăng tải những kết quả khoa học có sai sót nghiêm trọng do không qua kiểm duyệt/bình duyệt nghiêm túc, nhưng lại trình bày chúng như thể đã được thẩm định đầy đủ (Anderson, 2020). Ngoài ra, 37% bài báo trên các tạp chí này chứa lỗi phương pháp luận nghiêm trọng, đe dọa đến ứng dụng thực tiễn trong lĩnh vực y tế và kỹ thuật (Masic, 2017).

Việc không được kiểm duyệt kỹ lưỡng hay không được kiểm soát chất lượng đã dẫn đến bài báo được xuất bản trong tạp chí săn mồi không tạo được tầm ảnh hưởng hoặc nhận được trích dẫn từ các bài viết trên tạp chí uy tín trong khoảng thời gian 5 năm (Brainard, 2020). Có chăng thì trích dẫn cũng đến từ các “tạp chí đối tác” trong cùng hệ sinh thái săn mồi, dẫn đến “rò rỉ trích dẫn” (*citation leakage*) thay vì tác động học thuật thực sự (Hinchliffe, 2022). Điều này phần nào phản ánh chất lượng thấp của các nghiên cứu đăng trên tạp chí săn mồi, làm giảm đáng kể sự tin cậy về hàm lượng khoa học của các công bố hoặc làm lãng phí nguồn lực nghiên cứu vì không được đánh giá đúng mực.

Vấn đề không chỉ nằm ở các nhà xuất bản mà còn từ các nhà khoa học nhận thấy xuất bản trên các tạp chí săn mồi như vậy là dễ dàng và nhanh chóng hơn nhằm đạt được mục đích nghiệm thu công trình ở nơi họ công tác. Các nhà xuất bản săn mồi thu phí thường là không quá đắt và đặc biệt rẻ hơn nhiều so với tạp chí OA có uy tín nên thu hút được nhiều tác giả (Himmelfarb Library, 2025).

3.2 Thiếu sự công nhận học thuật và ảnh hưởng đến sự nghiệp

Mặc dù các tạp chí săn mồi là cách dễ dàng và nhanh chóng để được chấp nhận

bài báo, nhưng người nghiên cứu có thể đối mặt với nguy cơ không được các tổ chức công nhận cho mục đích tuyển dụng, thăng tiến, xét duyệt học hàm/học vị hoặc xin tài trợ. Từ năm 2023 đến nay, Bộ Đại học Malaysia, Bộ Công Thương Chiết Giang (Trung Quốc), Quỹ Đổi mới sáng tạo Vingroup (VINIF, Việt Nam) và một số trường đại học trên thế giới cũng như ở Việt Nam đã công bố danh sách cập nhật các nhà xuất bản kém chất lượng, đồng thời không công nhận hoặc tài trợ nếu người làm nghiên cứu công bố trên các tạp chí này, trong đó có 3 nhà xuất bản Hindawi¹, MDPI và Frontiers (Trần Huỳnh, 2023). Tình trạng này xảy ra ngay cả đối với các tạp chí đã được lập chỉ mục trong các cơ sở dữ liệu uy tín như ISI và thuộc nhóm Q1 hoặc Q2, thể hiện xu hướng ngày càng đề cao tiêu chuẩn đạo đức xuất bản hơn là chỉ dựa vào xếp hạng chỉ số. Việc công bố trên các tạp chí không được công nhận không chỉ làm suy giảm uy tín học thuật của tác giả, mà còn tiềm ẩn nguy cơ làm gián đoạn hoặc làm chậm tiến trình phát triển sự nghiệp nghiên cứu, đặc biệt trong môi trường học thuật ngày càng minh bạch và nghiêm ngặt về chất lượng công bố.

3.3 Nguy cơ về sở hữu trí tuệ và vi phạm liên chính học thuật

Các nhà xuất bản sẵn lòng còn có khả năng không tuân thủ quy định bản quyền, dẫn đến nguy cơ vi phạm sở hữu trí tuệ. Tác giả gửi bài đến dễ bị đánh cắp tài sản trí tuệ (Linacre, 2019), chẳng hạn như trường hợp OMICS đã từng bị kiện vì đăng tải nghiên cứu mà không có sự đồng ý của tác giả cho thấy mức độ nghiêm trọng của vấn đề (Masic, 2017).

Bên cạnh đó, chính vì quy trình xuất bản dễ dãi, thiếu bình duyệt chặt chẽ, nên một số tác giả đã chủ động móc nối với các “lò buôn

bán bài báo” – các tổ chức thương mại hóa khoa học – để “mua” bài viết hoặc chen tên vào nghiên cứu không phải của mình. Hành vi này không chỉ vi phạm nghiêm trọng liên chính học thuật mà còn làm suy giảm giá trị thật của hệ thống công bố, góp phần gia tăng các nghiên cứu kém chất lượng, dữ liệu nguy tạo và tác giả ma trong các cơ sở dữ liệu quốc tế.

3.4 Khó khăn trong việc thu hồi bài báo

Theo một tác giả ẩn danh tham khảo sự tư vấn của các thành viên từ COPE, một khi bản thảo đã được gửi hoặc chấp nhận bởi tạp chí sẵn lòng, việc thu hồi có thể rất khó khăn. Ngay cả khi tác giả chưa ký thỏa thuận bản quyền hoặc chưa trả phí, tạp chí sẵn lòng vẫn từ chối rút bài, thậm chí, yêu cầu một khoản phí để rút bài và cả lời đe dọa (COPE, 2016). Điều này khiến tác giả gặp trở ngại hoặc không thể xuất bản lại bài báo đó trên một tạp chí uy tín hơn. Nếu cố gắng làm như vậy, tác giả có thể lâm vào tình cảnh mắc lỗi “tự đạo văn của chính mình (*self plagiarism*)” ảnh hưởng đến uy tín học thuật sau này.

4. KIẾN NGHỊ GIẢI PHÁP

Việc nhận diện và phòng tránh các tạp chí sẵn lòng đang là một thách thức do sự biến đổi khôn lường ngày càng tăng của chúng, do đó, các nhà nghiên cứu, dù là người mới hay đã có kinh nghiệm, đều cần phải cảnh giác. Việc giải quyết vấn đề này đòi hỏi nỗ lực chung, không chỉ liên quan đến cá nhân các nhà nghiên cứu mà còn liên quan đến cộng đồng học thuật rộng lớn hơn, bao gồm các trường đại học, viện nghiên cứu, chính phủ và các hiệp hội khoa học.

4.1 Đối với tác giả

Tác giả phải là người đầu tiên tự thực hiện các bước thẩm định cần thiết về nơi họ gửi công trình để bảo vệ nghiên cứu và vị thế học thuật của mình. Các nhà nghiên cứu nên tuân thủ nghiêm ngặt tính liên

¹ Thương hiệu Hindawi đã bị nhà xuất bản Wiley chấm dứt năm 2023 vì bê bối “lò buôn bán bài báo” kém chất lượng xâm nhập (Kincaid, 2023).

chính học thuật và các nguyên tắc đạo đức, ngay cả dưới áp lực công bố nặng nề cũng như kiểm chế sự thiếu kiên nhẫn khi muốn công bố nhanh chóng. Ngoài ra, họ nên được khuyến khích phát triển khả năng phân biệt các tạp chí uy tín và sử dụng các công cụ xác minh đáng tin cậy (Yoo, 2025). Sau đây là một số công cụ phổ biến hỗ trợ cho các tác giả nhận diện tạp chí sẵn môi:

4.1.1 Các bước giúp nhận diện nhà xuất bản/ tạp chí sẵn môi

Để hỗ trợ những nhà nghiên cứu mới vào nghề và còn ít kinh nghiệm trong việc lựa chọn tạp chí phù hợp, dựa trên các nguồn tổng hợp và trải nghiệm về công bố, nhóm tác giả xin đề xuất một quy trình đánh giá được cụ thể hóa thành 04 bước đặt câu hỏi “Có/Không”, nhằm xác định xem một tạp chí có dấu hiệu “sẵn môi” hay không.

Bước 1: Đánh giá “dấu hiệu sẵn môi”

— Trang web có đầy đủ thông tin và thành phần ban biên tập có gì đáng nghi vấn không? (dựa vào những thông tin trong Phần 2.5 của bài viết này)

└ Có yêu cầu phí đăng bài trước khi thực hiện các bước tiếp theo trong quy trình xuất bản không?

└ Không có cơ chế bình duyệt rõ ràng hoặc có hứa công bố nhanh mà không thông qua quy trình phản biện?

└ Địa chỉ liên hệ có phải là email có đuôi @gmail.com, @hotmail.com và @yahoo.com chứ không phải là tên miền của một tổ chức có tư cách pháp nhân? (Xem Phần 2.3 và 2.4)

└ Bài viết được đăng vẫn giữ nguyên các lỗi sai về ngữ pháp, chính tả mà không được biên tập?

└ Nếu “Có” ít nhất 2 trong 5 dấu hiệu trên thì khả năng sẵn môi sẽ cao → Dừng đánh giá, cân nhắc rút lại bài báo.

└ Nếu “Không” hoặc chỉ 1 dấu hiệu → Chuyển sang **Bước 2**.

Bước 2: Kiểm tra chỉ mục

└ Hỏi: Tạp chí có nằm trong các cơ sở dữ liệu **Scopus** hoặc **Web of Science** không?

└ **Scimagojr** – Kiểm tra tạp chí có trong Scopus không?

└ Tìm tên tạp chí → Không có kết quả → Không nằm trong Scopus.

└ **Web of Science: Master Journal List** – Kiểm tra có nằm trong WoS không.

└ Tìm tên/ chỉ số ISSN → Không có kết quả → Không nằm trong WoS.

└ Có → Tiếp tục **kiểm tra Danh mục các tạp chí truy cập mở (Directory of Open Access Journals -DOAJ)**

└ Hỏi: Tạp chí có trong DOAJ không?

└ Có → Đi đến **Bước 3**.

└ Không → liên hệ chuyên gia để rà soát thêm.

└ Không → Dừng đánh giá.

Bước 3: Tham chiếu công cụ bên thứ ba

└ **Think. Check. Submit** – hướng dẫn kiểm tra độ tin cậy của các tạp chí (miễn phí).

└ **Cabells’ Predatory Reports** – cơ sở dữ liệu cảnh báo tạp chí sẵn môi (trả phí).

└ Hỏi: Tạp chí có dấu hiệu đáng ngờ hoặc nằm trong danh sách cảnh báo sẵn môi không?

└ Có → Dừng đánh giá, xem xét tạp chí khác.

└ Không → **Bước 4**.

Bước 4: Quyết định cuối cùng và Hành động

— Nếu qua tất cả các bước và không có dấu hiệu nghi vấn thì có thể gửi bài.

— Nếu xác định rõ ràng đó là tạp chí săn mồi, nên có động thái cảnh báo cho cộng đồng, chẳng hạn có thể gửi báo cáo đến email journals@cabells.com kèm bằng chứng cụ thể.

Để đánh giá đa chiều và cập nhật hơn, ngoài danh sách của Beall, các nhà nghiên cứu có thể sử dụng các nguồn thay thế đáng tin cậy như hệ thống Lacuna— Cơ sở dữ liệu với 900.000 bài báo do Đại học Montreal xây dựng (Siler và cộng sự, 2021). Các công cụ như Cabells' Predatory Reports và sáng kiến Think. Check. Submit là những nguồn tài nguyên hữu ích để giúp các nhà nghiên cứu xác định các tạp chí đáng tin cậy (COPE, 2016).

Tuy nhiên, việc không có trong các cơ sở này không đồng nghĩa đó là tạp chí săn mồi (Siler và cộng sự, 2021). Đây chỉ một bước kiểm tra bổ sung kèm theo các chỉ dấu khác để nhận diện độ uy tín của tạp chí/nhà xuất bản mà thôi. Một tạp chí mới không nằm trong bất kỳ “danh sách đen” (*blacklist*) nào vẫn có thể là tạp chí săn mồi, do danh mục không cập nhật tức thời và có độ trễ trong nhận diện (Siler và cộng sự, 2021). Ngược lại, một số tạp chí cải tiến chất lượng có thể chưa được loại khỏi danh sách đen nếu không có cơ chế cập nhật minh bạch và phản hồi từ cộng đồng (COPE, 2023).

4.1.2 Cách xử lý các bài đã nộp hoặc đã công bố trên các tạp chí săn mồi

Nếu tác giả đã nộp bản thảo, được chấp nhận hoặc thậm chí được xuất bản trên một tạp chí săn mồi trước khi nhận ra bản chất của nó, việc giải quyết tình huống này sẽ rất phức tạp. Tuy nhiên, theo lời khuyên của các thành viên trên diễn đàn của COPE, tác giả vẫn nên cố gắng hết sức để rút lại bài, thậm chí chấp nhận nộp phí rút bài. Nếu chưa kí kết gì về việc chuyển nhượng bản quyền,

bài báo vẫn có thể được viết lại bằng cách dùng ngôn từ diễn đạt khác, sau đó xuất bản trên tạp chí hợp pháp nhưng lý tưởng nhất vẫn là ghi chú thêm về quá trình biên tập của bài báo để giải thích những gì đã xảy ra một cách minh bạch. Kinh nghiệm của một thành viên khác trên diễn đàn là gửi thông điệp đến tạp chí săn mồi rằng tác giả sẽ có hành động pháp lý vì các tạp chí này có thể lùi bước nếu sự vụ liên quan đến luật pháp (COPE, 2016).

Nếu xác định rõ ràng đó là tạp chí săn mồi, hãy chủ động báo cáo (report) đến các cơ sở dữ liệu như Cabells' Predatory Reports qua địa chỉ email journals@cabells.com kèm bằng chứng cụ thể (Linacre, 2020). Từ việc này, tác giả có thể rút kinh nghiệm và cẩn trọng hơn khi gửi bản thảo đến cho một nơi nào đó trong tương lai, đồng thời cũng đưa ra lời cảnh báo giúp người khác không bị vướng vào tạp chí săn mồi giống như mình.

4.2 Đối với các cơ quan quản lý

Trước hết, các trường đại học và viện nghiên cứu nên triển khai chương trình tập huấn để nâng cao nhận thức và đạo đức của người nghiên cứu, đồng thời giúp họ nhận diện các đặc điểm và rủi ro liên quan đến tạp chí săn mồi. Các chương trình này đặc biệt quan trọng đối với các nhà nghiên cứu mới vào nghề, những người có thể dễ bị khai thác hơn (Yoo, 2025).

Một số quốc gia đã phát triển các nguồn lực riêng để chống lại vấn nạn này, ví dụ, tại Hàn Quốc, Viện Khoa học và Công nghệ Thông tin Hàn Quốc (KISTI), một tổ chức do chính phủ tài trợ, điều hành hệ sinh thái học thuật chống lại môi trường xuất bản giả mạo (SAFE) (Yoo, 2025). Ngày càng nhiều các trường đại học và tổ chức đưa ra quy định về liên chính học thuật liên quan đến việc xuất bản trên các tạp chí săn mồi có thể không được công nhận cho các mục đích học thuật như việc làm, thăng chức, đánh giá thứ hạng/chức danh hoặc đơn xin tài trợ (Trần Huỳnh, 2023). Những hành động

quyết liệt này tạo ra một môi trường bất lợi cho “sự cộng sinh” giữa các tạp chí sẵn môi và các tác giả tìm kiếm sự xuất bản dễ dàng hay các “lò buôn bán bài báo”. Việc ngăn cản sử dụng các tạp chí kém chất lượng bằng cách khiến chúng không còn giá trị để tính điểm học thuật cũng có thể là một biện pháp hữu hiệu để loại trừ.

Chính phủ và các hiệp hội học thuật được kêu gọi hợp tác để thiết lập khuôn khổ pháp lý và thể chế mạnh mẽ có thể trừng phạt hoặc loại bỏ các nhà xuất bản tạp chí sẵn môi. Trong tuyên bố của Sydney nêu rõ sự cần thiết của hành động can thiệp từ phía chính phủ trong vấn đề này (Talley và cộng sự, 2024). Một ví dụ đáng chú ý chính là hành động của Ủy ban Thương mại Liên bang Hoa Kỳ (FTC) đã từng phạt công ty OMICS 50 triệu USD vì xuất bản gần 69.000 bài báo không qua kiểm duyệt (Masic, 2017).

Tại Việt Nam, Hội đồng Giáo sư Nhà nước tiếp tục phối hợp với Bộ Giáo dục và Đào tạo xây dựng các chiến lược như liệt kê danh mục tạp chí và tổ chức đào tạo uy tín theo từng chuyên ngành. (LawNet, 2024). Các cơ quan tài trợ và quản lý quỹ nghiên cứu khoa học xét duyệt dự án/ đề tài như Quỹ Phát triển Khoa học và Công nghệ Quốc gia (NAFOSTED) hay Chương trình khoa học và công nghệ trọng điểm cấp quốc gia (KC-4.0), các trường đại học và Viện Hàn lâm chính là nơi thực hiện công tác rà soát. Những quy định chặt chẽ sẽ giúp sàng lọc và tránh nghiệm thu các bài báo được công bố trên các tạp chí sẵn môi hoặc kém chất lượng, cảnh báo nghiêm ngặt và đưa vào danh sách đen các nhà khoa học cố tình công bố trên dạng tạp chí này nhiều lần dù đã được nhắc nhở. Tuy nhiên, cơ chế vẫn nên linh động, khoan dung, xem xét ở nhiều góc độ nhằm tạo cơ hội cho các nhà nghiên cứu lỡ đăng bài báo “nhầm chỗ” rút kinh nghiệm, học hỏi, nâng cao trình độ và tiếp tục phát triển. Các giải pháp công nghệ như trí tuệ nhân tạo

(AI) trong kiểm tra đạo văn, hay blockchain để minh bạch hóa quy trình biên tập cũng nên được đưa vào ứng dụng.

5. KẾT LUẬN

Xuất bản sẵn môi đang là một vấn nạn nghiêm trọng gây tổn hại đến uy tín của nền học thuật, làm xói mòn niềm tin vào hệ thống công bố khoa học và gây lãng phí nguồn lực nghiên cứu. Hiện tượng này là hệ quả tất yếu của áp lực “công bố hay lụi tàn” cùng với sự thiếu hiểu biết về tiêu chuẩn học thuật trong xuất bản. Khi các bài báo khoa học không được thẩm định chặt chẽ, chúng dễ chứa thông tin sai lệch, kém chất lượng, từ đó ảnh hưởng tiêu cực đến sự phát triển của tri thức và ứng dụng thực tiễn.

Để ứng phó hiệu quả, các nhà nghiên cứu cần chủ động nâng cao nhận thức, đồng thời trang bị kiến thức và kỹ năng nhận diện các dấu hiệu của tạp chí kém uy tín. Song song đó, cần có sự phối hợp giữa cơ quan quản lý, tổ chức khoa học và cộng đồng học thuật nhằm kiến tạo một môi trường xuất bản minh bạch, đáng tin cậy và hướng đến chuẩn mực quốc tế.

Hơn nữa, việc tổng hợp và công bố các số liệu chính thức về thiệt hại tài chính trong công bố học thuật trên các tạp chí chất lượng thấp sẽ là bước đi quan trọng, giúp thúc đẩy các cơ quan chức năng như Hội đồng Giáo sư Nhà nước, Quỹ NAFOSTED và các Bộ ngành liên quan đưa ra “danh sách đen” về các nhà xuất bản/ tạp chí khoa học kém chất lượng và đồng thời triển khai các hệ thống cảnh báo sớm trong cộng đồng khoa học. Những giải pháp này, nếu được thực hiện đồng bộ, sẽ góp phần bảo vệ giá trị học thuật thực chất, nâng cao chất lượng nghiên cứu tại Việt Nam và tạo ra bước đột phá trong cuộc chiến chống lại “con quái vật Hydra” mang tên xuất bản sẵn môi – vốn luôn thay hình đổi dạng và khó kiểm soát.

Thông tin tác giả:

ThS. Nguyễn Lê Uyên Minh, Thư ký Tòa soạn Tạp chí Khoa học Trường Đại học Phan Thiết - Giảng viên Khoa ngoại ngữ, Trường Đại học Phan Thiết, tỉnh Bình Thuận, Việt Nam

Email: nluminh@upt.edu.vn

TS. Nguyễn Minh Tâm (*Tác giả liên hệ), Trưởng Khoa Cơ bản - Thành viên Hội đồng Biên tập Tạp chí Khoa học Trường Đại học Phan Thiết, tỉnh Bình Thuận, Việt Nam

Email: nmtam@upt.edu.vn

Thông tin bài báo:

Ngày nhận bài: 03/05/2025

Ngày hoàn thiện biên tập: 29/05/2025

Ngày duyệt đăng: 09/06/2025

Ghi chú

Các tác giả xác nhận không có tranh chấp về lợi ích đối với bài báo này.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Anderson, R. (2020). Guest Post – Why Should We Worry about Predatory Journals? Here's One Reason. Cabells. <https://blog.cabells.com/2020/03/03/guest-post-why-should-we-worry-about-predatory-journals-heres-one-reason>.

Beall, J. (2015). *Criteria for Determining Predatory Open-Access Publishers* [Internet Archive]. <https://web.archive.org/web/20190405020715/https://beallslist.weebly.com/uploads/3/0/9/5/30958339/criteria-2015.pdf>.

Bisaccio, M. (2019). Signs of a predatory publisher. *Cabells*. <https://blog.cabells.com/2019/07/31/signs-of-a-predatory-publisher>.

Bohannon, J. (2015) Predatory publishers earned \$75 million last year, study finds. *Science*. <https://www.science.org/content/article/predatory-publishers-earned-75-million-last-year-study-finds>.

Braak, P. và cộng sự (2024). *Predatory and Questionable Publishing Practices: How to Recognise and Avoid Them*. UKB - Dutch Consortium of University Libraries. DOI: 10.5281/zenodo.10688081.

Brainard, J. (2020). Articles in 'predatory' journals receive few or no citations. *Science*. DOI: 10.1126/science.aba8116.

Burton, K. (2024). Keeping Up With... Predatory Publishing", American Library Association. *American Library Association (ALA)*. https://www.ala.org/acrl/publications/keeping_up_with/predatory_publishing (Accessed April 6, 2025).

Castellana, E. (2024). The ugly phenomenon of predatory journals: what they are and how to avoid them. *European Journal of Hospital Pharmacy* 31:489-490. <https://doi.org/10.1136/ejpharm-2024-004354>.

COPE (2016). Withdrawal of accepted manuscript from a predatory journal. *Advice from COPE members*. <https://publicationethics.org/guidance/case/withdrawal-accepted-manuscript-predatory-journal>.

COPE (2023). *Predatory behaviour in publication ethics*. COPE. <https://publicationethics.org/news-opinion/predatory-behaviour-publication-ethics#:~:text=COPE's%20guidance%20on%20predatory%20publishing,any%20regard%20for%20quality%20assurance>.

Gasparyan và cộng sự (2016). The Pressure to Publish More and the Scope of Predatory Publishing Activities. *J Korean Med Sci*. 31(12):1874-1878. doi: 10.3346/jkms.2016.31.12.1874. PMID: 27822923; PMCID: PMC5102848.

Grudniewicz và cộng sự (2019). Predatory journals: no definition, no defence. *Nature* 576(7786):210-212. DOI: 10.1038/d41586-019-03759-y.

Himmelfarb Library (2025). *Research guides: Predatory Publishing: Home*. Himmelfarb Library. <https://guides.himmelfarb.gwu.edu/PredatoryPublishing>.

Hinchliffe, L.J. (2022). The Predator Effect – Fraud in the Scholarly Publishing Industry: An Interview with Simon Linacre. *The Scholarly Kitchen*. <https://scholarlykitchen.sspnet.org/2022/11/28/the-predator-effect-fraud-in-the-scholarly-publishing-industry-an-interview-with-simon-linacre>.

Interacademy Partnership (IAP) (2022). Combatting Predatory Academic Journals and Conferences. Summary Report [About Predatory Reports]. <https://icsio.csio.res.in/intra/document/Document-23-03-2022-09-58-58.pdf>.

Joseph, C. T. và cộng sự (2024). Rethinking the Role of Predatory Journals and Paper Mills in Academic Publishing. *International Journal of Advanced Research (IJAR)*. Doi: 10.21474/ijar01/19778.

Keller, R. (2024). Re: Why this email address (sakaijuro45@gmail.com) has recently been associated with numerous scientific journals ?*ResearchGate*. https://www.researchgate.net/post/Why_this_email_address_sakaijuro45gmailcom_has_recently_been_associated_with_numerous_scientific_journals/65c77309566c9393fb05be85/citation/download.

Kincaid, E. (2023). Wiley to stop using Hindawi name amid \$18 million revenue decline. *Retraction Watch*. <https://retractionwatch.com/2023/12/06/wiley-to-stop-using-hindawi-name-amid-18-million-revenue-decline/>

Kozmenko, S. (2020). Guest Post: A Symbiosis of Predatory Journals and Authors: Is This Possible? *Cabells*. <https://blog.cabells.com/2020/04/16/guest-post-a-symbiosis-of-predatory-journals-and-authors-is-this-possible>.

Laine, C. và cộng sự (2025). Predatory journals: what can we do to protect their prey? *The New Zealand Medical Journal (NZMJ)*. https://nzmj.org.nz/media/pages/journal/vol-138-no-1608/0009e9c75b-1740686117/nzmjv138i1608_24jan2025.pdf.

LawNet (2024). What is the schedule for the recognition of the standards of the professor or associate professor title in Vietnam in 2024? *LawNet*. <https://lawnet.vn/en/laws/what-is-the-schedule-for-the-recognition-of-the-standards-of-the-professor-or-associate-professor-t-149246.html>.

Linacre, S. (2019). Beware of publishers bearing gifts. *Cabells*. <https://blog.cabells.com/2019/12/18/beware-of-publishers-bearing-gifts>.

Linacre, S. (2020). Five dos and don'ts for avoiding predatory journals. *Cabells*. <https://blog.cabells.com/2020/06/17/five-dos-and-donts-for-avoiding-predatory-journals>.

Linacre, S. & Syed, I. (2020) The scientific predator has evolved – here’s how you can fight back. *Cabells*. <https://blog.cabells.com/2020/06/24/the-scientific-predator-has-evolved-heres-how-you-can-fight-back>.

Masic, I. (2017). Predatory Publishing - Experience with OMICS International. *Medical Archives*, 71(5), 304. <https://doi.org/10.5455/medarh.2017.71.304-307>.

McCoy, D. (2019). Criteria for Determining Predatory Open-Access Publishers (2nd edition) - Scholarly Open Access 2024. *Scholarlyoa*. <https://scholarlyo.com/criteria-for-determining-predatory-open-access-publishers-2nd-edition>.

Moosa, I. A. (2024). *Publish or Perish*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781035307807>.

Nature (2025). Research subject guides: Choosing a publication venue: “Predatory Publishers” and Deceptive Publishing Practices. *Nature*. <https://subjectguides.lib.neu.edu/publishing/deceptivepublishing>.

Nguyễn Văn Tuấn (n.d). Tiêu Chí Để Nhận Dạng Tập San Khoa Học Dỏm. Trường đại học Tôn Đức Thắng. <https://science.tdtu.edu.vn/tieu-chi-de-nhan-dang-tap-san-khoa-hoc-dom>.

Nguyễn, M. T. & Nguyễn, L. U. M. (2024) A comprehensive Review of Open Access in Scholarly Publishing. *The University of Phan Thiet Journal of Science*. https://tapchikhoahocupt.vn/uploads/news/2025_04/uptjs-44-vi.pdf.

OPUS (2024). Estimating Global Article Processing Charges Paid to Six Publishers for Open Access 2019-2023. *Open Universal Science*. <https://opusproject.eu/openscience-news/estimating-global-article-processing-charges-paid-to-six-publishers-for-open-access-2019-2023>.

Oviedo-García, A.M. (2021). Journal citation reports and the definition of a predatory journal: The case of the Multidisciplinary Digital Publishing Institute (MDPI), *Research Evaluation*, Volume 30, Issue 3, Pages 405–419a, <https://doi.org/10.1093/reseval/rvab020>.

Panda, S. (2020). Predatory journals. *Indian J Dermatol Venereol Leprol* 86:109-114. doi: 10.4103/ijdv.IJDVL_22_20.

PLOS (2022). Predatory publishing 2.0: Why it is still a thing and what we can do about it. *ECR Community*. https://ecrcommunity.plos.org/2022/04/14/predatory-publishing-2-0-why-it-is-still-a-thing-and-what-we-can-do-about-it/?utm_source=chatgpt.com.

Siler, K. và cộng sự (2021). Predatory publishers’ latest scam: bootlegged and rebranded papers. *Nature*, 598(7882), 563-565. doi: 10.1038/d41586-021-02906-8.

Talley, N.J. và cộng sự (2024). The rise and rise of predatory journals and the risks to clinical practice, health and careers: the APAME 2024 Sydney declaration on predatory or pseudo journals and publishers. *Med J* 221(5):248–250. doi: 10.5694/mja2.52410.

Trần Huỳnh (2023). 3 nhà xuất bản lớn vào danh sách đen. *Tuổi trẻ*. <https://thanhnien.vn/truong-dh-canh-bao-nha-khoa-hoc-tim-cach-ne-tap-chi-san-moi-185231207234643626.htm>.

Yoo, J.H. (2025). How To Cope With Predatory Journals. *J Korean Med Sci*. 40(2):e78. doi: 10.3346/jkms.2025.40.e78. PMID: 39807007; PMCID: PMC11729234. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC11729234>.